

MŪSU PASTOGĖ

50 - ti Metai Australian Lithuanian Weekly Post Print Approved PP 255003/01774 Kaina - Price \$1 27.7.1998 Nr.29 (2589)

Lietuvos įvykių apžvalga

Austrijos Gynybos Ministras Vilniuje

Liepos 6 d. Vilniuje lankėsi Austrijos Gynybos Ministras Werner Fassleben. Jis pareiškė, kad stabilumą nuo Baltijos iki Juodosios jūros galima užtikrinti tik integruojant Europos šalis. Susitikimuose su ministru, Lietuvos pareigūnai stengėsi nuspėti, kokia yra oficiali Austrijos pozicija dėl Lietuvos įsijungimo į Europos struktūras. Nuo liepos 1 d. Austrija perėmė Europos Sąjungos pirmininkavimą iš Didž. Britanijos, todėl jos svoris Europos Sąjungos darbotvarkėje yra svarbus Lietuvai.

Lietuvos Krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius paaiškino, kad

Krašto apsaugos ministras
Česlovas Stankevičius

Lietuvos ir Austrijos karinis bendradarbiavimas vyksta pagal NATO „Partnerystės Vardan Taikos“ programą. Austrijoje mokėsi ir įvairiose pratybose dalyvavo 5 Lietuvos karininkai.

Paskutiniu metu Lietuvoje buvo susirūpinta, kad Austrijos Užsienio Reikalų Min. Schuessel viešėdamas Estijoje pareiškė, kad Estija esanti pasiruošusi stoti į Europos Sąjungą, bet Lietuva nebuvo paminėta. Tai normalu, sakė Prezidento patarėjas Albinas Januška: Estija oficialiai yra pakviesta deryboms stoti į Europos Sąjungą.

Paskutiniu metu Lietuva stengiasi įtikinti ES šalis, kad Lietuva yra ne blogiau už kitas šalis pasiruošusi stoti į ES. Tam abejingi yra Vilniaus banko pareigūnai. Finansų analistė Margarita Starkevičiūtė, kuri lankosi tarptautiniuose finansininkų forumuose, kuriuose aptariamos ES šalių plėtros perspektyvos, teigia, kad ten apie Lietuvą kalbama mažai. Be to, šalys dažnai sutapatina su jais atstovaujančiais žmonėmis.

Šių metų pabaigoje Vienoje įvyks Europos Sąjungos aukščiausio lygio susitikimas, kur paaiškės, ar Lietuva bus pakviesta deryboms dėl narystės ES.

Lietuvai būti pakviesti esama daug kliūčių ne vien dėl Lietuvos kaltės. Pačioje Europos Sąjungoje yra daug nesutarimų ir reikalingų pertvarkymų, ypač įvedant bendrą „euro“ pinigą ir atidarant

savo valstybių sienas laisvam žmonių, prekių ir finansų judėjimui. Be to, pakviestoms šalims dažnai sunku išpildyti ES reikalavimus. Tokiu būdu naujų narių priėmimo procesas bus lėtas, užtruksiančis daug metų. Atrodo, kad Lietuva turėtų daugiau dėmesio ir energijos skirti valstybės, įstatymų ir ekonomikos pertvarkymui, o ne laukti kitų malonės. Tinkamai pasiruošus, narystės kvietimas ateis pats. Nepasiruošus grumtynėms dėl įstojimo į Europos Sąjungą, rezultatai gali atnešti Lietuvos žmonėms nelauktą nusivylimą, o vyriausybei - nestabilumą.

Strobe Talbott Lietuvoje

Liepos 7 d. Vilniuje lankėsi JAV Užsienio Reikalų ministrės pavaduotojas Strobe Talbott. Jis susitiko su Prezidentu Valdu Adamkumi, Gediminu Vagnoriumi, Algirdu Saudargu, Česlovu Stankevičiumi ir Vytautu Landsbergiu. Su Lietuvos vadovais Talbott aptarė Baltijos ir JAV pasirašytoje chartijoje minimus tikslus ir pasakė, kad remia Lietuvos įsijungimą į NATO bei Europos Sąjungą ir remia Lietuvos įsijungimą į Pasaulio Prekybos Organizaciją.

Prezidentas V. Adamkus išreiškė viltį, kad 1999 m. balandžio mėnesį Washingtone vyksiančiame NATO viršūnių susitikime Lietuva bus pakviesta į antrąjį plėtros etapą. Po susitikimo su Prezidentu, Talbott nekalbėjo apie Lietuvos pakvietimo galimybes, tačiau pakartojo, kad NATO duryš esančios atviros visoms valstybėms, jų tarpe ir Lietuvai.

Talbott apsidžiaugė Lietuvos gerais santykiais su Rusija, nes tai gali būti pavyzdžiu kitoms regiono valstybėms. Tačiau atsakydamas į klausimą, ar Lietu-

vos geri santykiai su Rusija suteikia Lietuvai pirmenybę stojant į NATO, Talbott pareiškė, kad jis atmeta bet kokias formuluotes, pagal kurias viena Baltijos valstybė būtų pastatoma prieš kitas dvi.

Liepos 8 d. Rygoje įvyko pirmasis Amerikos ir Baltijos šalių partnerystės komisijos posėdis. Jame dalyvavo Talbott kartu su trijų Baltijos šalių užsienio reikalų ministrais. Jie aptarė Amerikos - Baltijos šalių chartoje skelbiamų tikslų įgyvendinimą. Talbott pareiškė, kad visi jausis saugiau, kai Rusija nustos laikiusi Baltijos kraštus grėsmingais. Po vizito Latvijoje, Talbott išvyko į Estiją. Susitikime su Estijos vadovais jis pareiškė, kad stojimas į NATO nėra varžybos, o Amerikos bendradarbiavimas su Baltijos šalimis.

Lietuvos delegacija NATO būstinėje

Kaip praneša Laisvosios Europos Radijas, liepos 6 d. Lietuvos delegacija, vadovaujama Vygando Ošacko, turėjo du susitikimus NATO būstinėje Brusselyje.

Pirmajame ji susitiko su NATO sekretoriatu, kuriam vadovavo NATO gen. sekretoriaus pavaduotojas politikos klausimams ambasadorius Kleiber. Ten buvo aptarta Lietuvos pasiruošimo narystei strategija. Lietuvos delegacija išdėstė, kas pasiekta Lietuvoje artinantis prie NATO standartų, būtent, Lietuva gerokai padidino savo gynybos biudžetą ir karinės įrangos pirkimą; iš JAV įsigyta naujausia ryšių sistema, kuri pilnai atitinka NATO standartui. Aptarti kiti gynybos reikalai, anglų kalbos mokymas, oro kontrolė, infrastruktūra.

Antrame susitikime su NATO vyriausiu politikos komitetu, kurį sudaro visų šešiolikos šalių atstovai, delegacijos vadovas Ošackas pristatė Lietuvos strategijų ir regioninio bendradarbiavimo po-

žiūrius. Jis nušvietė Baltijos valstybių trishalį bendradarbiavimą, konstruktyvų Lietuvos dialogą su Rusija ir santykius su Lenkija bei Baltarusija. Ypatingas dėmesys buvo skirtas Lietuvos strategijai Kaliningrado srities atžvilgiu. Lietuva, šiuo metu pirmininkaudama Baltijos Jūros valstybių Taryboje, stengsis į Tarybą įtraukti Kaliningrado sritį ir St. Peterburgo regioną.

Karinės pratybos Lietuvoje

Liepos 10 d. Klaipėdos krašte ir Baltijos jūroje prasidėjo vienuolikos valstybių karinės pratybos „Baltijos iššūkis 98“. Prieš tai 1996 m. tokios pratybos vyko Estijoje, o 1997 m. Latvijoje, tik jos buvo mažesnės. Stebėtajais liko Rusija, Baltarusija ir Ukraina. Dalyvavo apie 5 000 karių, iš kurių virš 2 000 amerikiečių. Kareivių skaičiumi pratybos šiemet didžiausios Europoje. Svarbiausias uždavinys - taikos palaikymo operacijoms gelbėti žmones po tariamo žemės drebėjimo. Tokių pratybų organizavimas - dar vienas žingsnis link NATO, mano Lietuvos kariuomenės vadai.

Jūros pratybose dalyvavo apie 15 karo laivų ir 25 karo lėktuvai. Į Palangos aerouostą buvo atskraidintas Amerikos išminuotojų būrys su penkiais delfiniais, kurie yra specialiai apmokyti surasti jūrų minas. Delfinai buvo apgyvendinti Klaipėdos Smiltynės akvariume.

Pratybose dalyvavo trys Lietuvos karo laivai: „Aukštaitis“, „Žemaitis“ ir greitisis kateris „Džukas“, taip pat Estijos, Lenkijos, JAV ir kitų šalių laivai. Į pratybas buvo atplaukęs ir milžiniškas JAV ligininis laivas „Comfort“, turis daugybę operacinių bei kitų įrangų ir galįs talpinti porą tūkstančių pacientų. Laivas taip pat naudojamas kariuomenės medicinos personalo apmokymui.

Karo laivai mokėsi laivų rikiuotės, laivų likvidavimo bei kitų karinių procedūrų.

Būta žygių, kad šie pratimai neįvyktų. Tačiau Lietuvos kariuomenės vado pavaduotojas pulk. Valdas Tutkus tikino, kad jokių neigiamų pareiškimų Lietuvos kariuomenės vadovybė nėra gavusi. Pratybų išlaidų didžiąją dalį padengė JAV.

Klaus Kinkel Lietuvoje

Liepos 15 d. Lietuvoje lankėsi Vokietijos Vicekancleris ir Užsienio Reik. Ministras Klaus Kinkel. Jis susitiko su Prezidentu Valdu Adamkumi ir Min. Pirm. Gedimynu Vagnoriumi. Prezidentas nusiskundė, kad kiekvieną rytą važiuodamas į darbą jis matęs vizų prašytojų eiles prie Vokietijos ambasados. Klaus Kinkel žadėjo įvesti bevizinį režimą Lietuvos piliečiams iki šių metų galo ar kitų metų pradžios. Jis taip pat pastebėjo, kad nuo paskutinio susitikimo Lietuva yra padariusi didelę pažangą.

Nuvykęs į Nidą, Klaus Kinkel susitiko su trijų Baltijos šalių užs. reik. ministrais ir aptarė jungimosi į Europos Sąjungą ir NATO reikalus. Visi keturi ministrai įsitikinę, kad 1999 m. NATO viršūnių

Nukelta į 2 psl.

„Gintaro gegužinė“ Plungėje. Miesto laikraštis „Brasta“ rašė šitaip: „Koncertas tęsėsi porą valandų. Skambėjo liaudies dainos, o jaunimas taip skėlė pasiutpolkę, kad nežinodamas galėjai drąsiai tvirtinti, jog šokėjai vietiniai. O kai vaikinai užtraukė „Šių naktelių“, „Ulonai, ulonai“, ne vienas žiūrovas ir ašarą nubraukė. Tokia gražia lietuviška kalba skambėjo žodžiai, liejosi tikrai liaudiška ir kiekvienam pažįstama melodija. Žiūrėjome, klausėme ir plojome vis galvodami, kaip gražiai ten, tolimoje Australijoje, puoselėjama lietuviybė.“

Lietuvos įvykių...

Atkelta iš 1 psl.

susitikime Washingtone bus parodytas įsipareigojimas tęsti NATO plėtimą, apimančią Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Kalbėdamas Nidoje iš savivaldybės pastato balkono, Klaus Kinkel paminėjo, kad tarp Lietuvos ir Vokietijos bus įvestas bevizinis režimas. Susilaukė jis ovacijų ir sveikinimų iš savo piliečių, kurie į Kuršių Neriją atostogoms atvyksta iš Vokietijos.

Vėliau Klaus Kinkel Nidoje atidarė žymaus vokiečių rašytojo Thomas Mann festivalį. Rašytojas į Nidą atvykdavo ne tiek pailsėti, kiek pasisemti stiprybės ir vizijos. Čia savo nuosavame name, kuris ir šiandien tebestovi, rašė savo garsiuosius veikalus. Nidoje Klaus Kinkel susitiko ir su atostogaujančiu buvusiu Lietuvos Prezidentu Algirdu Brazausku.

Nesutarimai dėl KGB įstatymo

Liepos 10 d. Prez. Valdas Adamkus vetavo buvusių KGB darbuotojų apribojimo įstatymą. Prezidentas sutinka, kad tokio įstatymo Lietuvai reikia, tačiau jis turįs būti paruoštas taip, kad neliktų spragų ir atitiktų Lietuvos konstituciją bei tarptautinę teisę. Prezidentas pasiūlė Seimui kreiptis į Konstitucinį Teismą, kad būtų išsiaiškinta, ar galima uždrausti KGBistams dirbti kai kuriose privačiose įstaigose. Tai gali prieštarauti LR Konstitucijai, kuri gina žmogaus privačią nuosavybę ir laisvę. Prezidentas taip pat nesutinka sudaryti komisijos, kuri spręstų ginčytinus atvejus. Tai esą teisės saugos preroška, nes tik teismas gali nustatyti kiekvieno asmens kaltę ir skirti pelnytą bausmę, mano Prezidentas. Gi kitaip įstatymas gali likti neįgyvendintas ir kaltieji liktų nenubausti. Kad Seimas galėtų išsiaiškinti ir įvesti pataisas, Prezidentas atidėjo įstatymo įsigaliojimą iki 1999 m. pradžios.

Seimo pirm. Vytautas Landsbergis apgailestavo, kad Prezidentas nepateikė konkrečių pasiūlymų, kaip savo vetuotą įstatymą pataisyti. Pasak Seimo pirmininko, "jis (Prezidentas) nesuėmė geresnių variantų, o tiesiog stabdo įsigaliojimą." Be to, įstatymai yra apskundžiami Konstituciniam Teismui per dažnai. V. Landsbergis taip pat mano, kad „konstituciškai abejotina yra idėja, įvesti Konstitucinį Teismą į pačią įstatymo priėmimo ir įsigaliojimo procedūrą“. Tačiau opozicinių partijų vadovai pasisakė už įstatymo peržiūrą ir pataisymą.

Liepos 16 d. sesijoje Seimas priėmė Prezidento siūlymą atidėti įstatymo įsigaliojimą iki 1999 m. pradžios. Laikas iki įsigaliojimo dienos bus panaudotas papildomiems įstatymams, kurie jau

Kauno arkivyskupijoje

Pasak Kauno arkivyskupo Sigitto Tamkevičiaus, arkivyskupijoje yra parapiiniai senelių namai, kuriuose globojami 52 seneliai. Vargšų valgykloje kiekvieną dieną maitinama apie 1 300 žmonių. Pagal projektą „Iš gatvės į mokyklą“ parapijose kasdien maitinama apie 40, o savaitgaliais 188 vaikai, remiamos 85 šeimos. Pagal projektą „Slauga į namus“ aštuoni Caritas darbuotojai globoja 86 invalidus ir senelius. Kauno arkivyskupijos Caritas organizacijoje dirba 4 etatiniai darbuotojai ir apie 650 savanorių. Varganai gyvenančių žmonių maitinimui praėjusiais metais išleista per 76 000 Lt.

Arkivyskupas pažymėjo, kad praėjusiais metais į naujas patalpas persikėlęs „Mūsų Pastogė“ Nr.29 1998.7.27 psl.2

rengiami, sakė Seimo pirmininkas. Savo kalboje Vytautas Landsbergis nepagalėjo kietų žodžių Prezidentui: „KGB veiklą Lietuvoje reikia mažinti. Šiuos žingsnius turime žengti arba su Prezidentu, arba prieš Prezidentą. Prezidentas atsidūrė keistoje kompanijoje, kuri kartais atrodo negabi, o kartais labai gabi dvaro intrigoms. Galima arba kirsti, arba ištiesti ranką Prezidentui...“

Seimo pirm. pirmasis pavaduotojas Andrius Kubilius pareiškė, kad valdančioji koalicija neturi kokių nors abejonių dėl įstatyme numatytų veiklos apribojimų buvusiems KGB darbuotojams, todėl kreiptis į Konstitucinį Teismą nesiuriosima. Tačiau sutinka svarstyti kitokias įstatymo formulutes, jei Prezidentas jas pasiūlytų. Abejonių dėl įstatymo turintiems parlamentarams patarė patiems kreiptis į Konstitucinį Teismą.

Prezidento atstovė spaudai Violeta Gaizauskaitė pareiškė, kad Prezidentas teigiamai įvertino šios dienos sprendimą, tačiau neatsisako teisės siekti, kad įstatymą įvertintų Konstitucinis Teismas. Prezidentas taip pat apgailestauja dėl kai kurių parlamentarų išsakytų insinucijų jo atžvilgiu.

Generalinio prokuroro ataskaita

Generalinis prokuroras Kazys Pėdnyčia teigia, kad Lietuvoje šiuo metu veikia apie šimtas nusikalstamų grupuočių, užsiimančių naftos, tabako, spirito, automobilių pardavimo verslu. Jos tikisi pamažu legalizuotis. Nusikalstamos grupės tobulėja, bet su jomis kovojančios operatyvinės tarnybos dirba labai neefektyviai, teigia K. Pėdnyčia. Norint jas sustiprinti, reikia keisti tarnybų įstatymą. Be to, nusikalstamos grupuotės šiandien skverbiasi į finansų bei kreditų sferas ir siekia įtakoti teisės saugos institucijas. Nusikalstamumas vis auga, teigia gen. prokuroras.

Dėl tariamų sekimų skandalo, Kazys Pėdnyčia pareiškė, kad nesant įrodomos medžiagos, nėra ir pagrindo iškelti baudžiamąsias bylas. Buvęs Prezidentas Algirdas Brazauskas ir buvęs kandidatas į prezidentus Artūras Paulauskas skundėsi esą sekami, tačiau nei vienas iš jų negalėjo suteikti įrodomų faktų, o jų nerado ir prokuratūra. Oficialiai abu į prokuratūrą net nesikreipė. Nerandama įrodymų, kad buvo sekami 17 dienraščio „Lietuvos rytas“ žurnalistų. Nei vienas žurnalistas nėra padaręs pareiškimo.

Paskutiniu metu prokuratūra daug dėmesio skyrė bankų grobstymams. Be to, dėmesys buvo skiriamas ir genocido byloms, sakė gen. prokuroras.

Spaudai paruošė Anskis Reisgys

Šeimos centras santuokos sakramentui parengė 1 390 porų, krikščioniškosios doros klausimais konsultavo 556 šeimas. Šio centro veiklai išleista per 77 000 Lt.

Tikybės pamokas Kauno arkivyskupijoje lanko 56 657 moksleiviai. Katechetikos centro išlaidos 1997 m. sudarė apie 60 000 Lt.

Arkivyskupas apsidžiaugė Jaunimo centro, vykdančio evangelizacijos programą, rengiančio savanorių darbus su parapijos jaunimu, organizuojančio seminarus ir susitikimus, altruistine veikla. Šio centro reikmėms praėjusiais metais išleista 57 000 Lt.

Arkivyskupijoje yra 91 parapija, dirba 97 kunigai. Praėjusiais metais pakrikš-

Trumpai iš visur

Liepos 17 d. Petrapilyje iškilmingai buvo palaidoti paskutinio Rusijos caro Nikolajaus II palaikai. Laidotuvėse dalyvavo iš viso pasaulio suvažiavę Romanovai, o paskutiniu momentu atvyko ir Rusijos prezidentas Boris Jelcinas. Kartu su caru buvo palaidoti jo artimieji, nužudyti Ekaterinburge: caro žmona, trys dukros ir keturi namiškiai. Caro sūnaus ir vienos iš jo dukterų palaikai dar nesurasti. Jiė buvo komunistų išžudyti lygiai prieš 80 metų (liepos 17 d. pagal senąjį kalendorių, liepos 30 d. pagal dabartinį).

Caro laidotuvėse nedalyvavo Rusijos ortodoksų patriarchas Aleksijus II ir kiti stačiatikių dignitoriai. Ortodoksų bažnytinė hierarchija abejoja ar caras ir jo šeimos palaikai yra autentiški, nes gal tai esanti tik komunistų klasta. Jų neįtikino ir vakariečių ekspertų atliktų tyrimų rezultatai, užtikrinę palaikų autentiškumą.

Liepos 17 d. vakare stiprus žemės drebėjimas jūros dugne, 20 km. atstume nuo Naujosios Gvinėjos šiaurinio kranto, sukėlė 10 metrų aukščio bangą, nušlavusią keturis kaimus Papua N. Gvinėjos šiaurės vakaruose. Manoma, kad žuvo apie 3000 žmonių, gi daugelis išsigelbėjusių sužeisti, sulaužytais kaulais. Australijos vyriausybė gelbsti nukentėjusius, nusiuntusi į Aitape karo lauko ligoninę. Skubi parama gabenama Hercules transporto lėktuvais.

Po ilgų ginčų, liepos 18 d. Jungtinių Tautų konferencija Romoje priėmė nutarimą įsteigti nuolatinį Tarptautinį Kriminalinį Teismą karo nusikaltėliams teisti. Už Teismo įsteigimą balsavo 120 valstybių, prieš pasisakė 7 valstybės. Prieš balsavo JAV, Kinija, Indija ir Izraelis. Izraelis baiminasi, kad arabų valstybės iškels jam bylą Tarptautiniame Teisme už okupuotų žemių kolonizavimą, kuris yra laikomas karo nusikaltimu.

Liepos 19 d. Pietų Afrikos prezidentas Nelson Mandela atšventė savo 80-tą gimtadienį, jį sujungdamas su vedybomis. Jis vedė 52 metų amžiaus poėnį Graca Machel, Mozambiko prezidento Samora Machel našlę.

Sudano vyriausybė priėmė pietiečių sukilėlių (Sudano Liaudies Laisvinimo Armijos) pasiūlymą - trijų mėnesių paliaubas - kad tarptautinės organizacijos galėtų pristatyti maisto badaujančioms civilioms pietiniamė Sudane. Ten badauja 2 milijonai žmonių. Pilietinis karas Sudane tęsiasi jau 15 metų, krikščionims pietiečiams kovojant prieš ekstremistiniai musulmoniškai nusistačiusią Sudano valdžią.

Liepos 18 - 19 dienomis serbų kariniai daliniai sumušė albanus sukilėlius (KLA) ties Decani vietoje ir privertė apie 1000 sukilėlių trauktis į Albaniją. Sukilėliai buvo apšaudomi ir Albanijos teritorijoje - serbų artilerijos sviediniai sproginėjo apie pusę kilometro nuo Albanijos sienos. Albanijos vyriausybė pareiškė Serbijai protestą.

Žmogaus teisių organizacijos bei albanų bendruomenės vadovai Kosovo provincijoje teigia, kad serbų kareiviai praveda baudžiamąsias egzekucijas. Jei kovose žūva serbų karių, tai jie išsiveda grupes civilių albanų, kurie dingsta visiems laikams. Pagal liudininkų parodymus, bent dalis jų yra sušaudoma.

Kiniečiams nesiseka su naujuoju Hong Kongo aerouostu. Nuolat sugenda kompiuteriai, kurie negali nurodyti, kur dingsta keleivių bagažas. Vėliausias nuotykis - kompiuterio nurodytu taku žeme riedėjęs lėktuvas atsitrengė į tiltą - koridorijų.

Paruošė Vytautas Patašius

Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius

tyta apie 6 000 kūdikių ir suaugusiųjų, sakramentiniam gyvenimui parengti 8109 vaikai, sutuokta 2 250 porų, palaidoti 5 284 žmonės. Sekmadieniais šv. Mišiose nuolat dalyvauja apie 50 000 tikinčiųjų, kurie vyskupijos reikmėms 1997 m. paaukojo apie 913 000 litų. Kauno arkivyskupijos kurija iš parapijų gavo 402 982 Lt., kuriuos panaudojo Kauno Tarpdieceizinei kunigų seminarijai, Jaunimo centro veiklai, sergantiems kunigams, parapijoms parenti.

Kauno Tarpdieceizinėje seminarijoje šiuo metu mokosi 130 klierikų. Šiais metais pradėjo veikti propedeutinis kursas, kuriame mokosi 17 klierikų. Seminarijoje mokslas trunka penkerius su puse metų. Pirmaisiais metais daugiausia dėmesio skiriama dvasiniam gyvenimui, kalboms ir tikėjimo pagrindams gilinti. 1997 metais seminarijos reikmėms išleista 2.5 mln. litų.

Įkalinto diplomato romanas

Prieš porą metų buvęs LR diplomatas, 29 metų Aidas Pukelevičius, buvo nuteistas ketverių metų sunkių darbų kalėjimo už didelio masto sukčiavimą. Jis buvo pirmas sekretorius Lietuvos ambasadoje Austrijoje, o taip pat Lietuvos delegacijos vadovas Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijoje. Buvo nustatyta, jog jis pasisavino šiai organizacijai skirtus pinigus.

Paaiškėjo, kad vasario mėnesį pasirodžiusių ir Aido Pelenio slapyvardžiu parašytą knygą sukūrė kalėjime sėdęs Aidas Pukelevičius. Knyga „Keturiolika restitucijos dienų“ yra aštrios įtampos romanas, vakaruose vadinamas „thriller“.

LA / M.P. " inf.

Padėka

Balandžio mėn. pabaigoje Kostas Bagdonavičius automobilio katastrofoje buvo kritiškai sužeistas.

Giliai sujudinti nuoširdžiausiai dėkojame visiems draugams ir pažįstamiems, kurie šioje sunkioje valandoje mus moraliai palaikė laiškais, kortelėmis, telefoniniais pasikalbėjimais ir lankymu ligoninėje. Šiuo metu Kostas jau ilsisi namuose.

Nepamirštamais ačiū

Kostas, Jrena, Viktoras ir šeima Bagdonavičiai

Lietuvos moksleiviai Tarptautinėje chemijos olimpiadoje

1998 m. liepos 5 - 14 d. Australijoje, Melbourne, vyko 30 - oji Tarptautinė chemijos olimpiada. Joje dalyvavo 184 moksleiviai iš beveik 50 valstybių. Šalių komandas sudarė 4 moksleiviai ir 2 vadovai - žiuri nariai. Lietuvai atstovavo: Vilniaus Technikos, gamtos ir tikslųjų mokslų licėjaus abiturientai Rasa Sukackaitė, Kristijonas Balčiūnas ir Andrius Sazonovas bei Alytaus miesto „Volungės“ vidurinės mokyklos 11 - tokas Edvinas Orentas. Moksleivių vadovai - Vilniaus universiteto prof. Eugenijus Butkus ir Švietimo ir mokslo ministerijos Studijų skyriaus vedėjas doc. Rimantas Vaitkus

Komandos varžėsi dviejuose „rungtyse“. Reikėjo atlikti cheminį eksperimentą, t.y. nustatyti kokia yra duoto tirpalo sudėtis, pačiam pasigaminti tiriamą mišinį, nusistatyti naudojamos

medžiagos koncentraciją ir kt. Visa tai reikėjo padaryti per 5 val. Po dviejų dienų sekė teorijos turas. Buvo pateikti 7 sudėtingi uždaviniai, kuriuos reikėjo išspręsti, pateikti atsakymus beveik 17 lapų. Šios užduoties atlikimui taip pat skirtos 5 val.

Užduotis parengė net kelių Australijos universitetų profesoriai, o pati olimpiada vyko Melbourne universitete. Visos užduotys buvo išverstos į lietuvių kalbą - tą atlikti turėjo komandų vadovai, kurie buvo atskirti nuo moksleivių ir „užrakinti“ Deakin universiteto Management Centre Geelonge. Lietuvių dalyvių rezultatai, pasiekti šioje olimpiadoje, yra verti pagyrimų. Rasa ir Kristijonas pelnė sidabro, o Andrius - bronzos medalius. Beje, visų dalyvių rezultatai buvo nepaprastai geri, nes bronzos medaliai

buvo teikiami tik tiems, kurie pelnė daugiau nei 70% galimų taškų, sidabro - per 80%, o aukso - net 90%. Absoliutus olimpiados nugalėtojas šiais metais yra Kinijos atstovas, pasiekęs net 98% ribą. Gerai ši olimpiada pavyko Australijos moksleiviams, tarp aukso medalių laimėtojų yra ir Australijos moksleivis.

Lietuviams labai didelę pagalbą suteikė Australijos lietuviai Melbourne - Andrius Vaitiekūnas, Sydnėje - dr. Danius Kairaitis. Moksleiviai ir vadovai turėjo galimybę susipažinti su Australijos gamta, miestais ir geriau pažinti tokį tolimą, bet labai nuostabų kraštą.

Doc. Rimantas Vaitkus

Daina ir šokis saugo lietuviybę

Tokiu pavadinimu Kretingos „Pajūrio naujienos“ Australijos lietuvių koncertui skyrė du gausiai iliustruotus puslapius. Šioje nuotraukoje - dainuoja svečiai iš Australijos. O aprašymas, kur daug vietos skirta svečių vadovų įspūdžiams, prasideda šitaip: „Kretinga - ne pirmoji svečių koncerto vieta Lietuvoje. Jungtinis Australijos lietuvių choras ir „Gintaro“ ansamblis šoko ir dainavo Kaune, Panevėžyje, vėliau Plungėje. Jei chore susibūrę vyresnio amžiaus žmonės, „Gintaro“ ansamblyje šoko ir dainavo tebestudijuojantis ar ką tik mokslus baigęs jaunimas, tarpusavyje mieliau angliškai besišnekučiuojantis. Lietuvių kalba, dainos, šokiai, tėvų perduodami papročiai jiems lyg tolima egzotika, kurioje slypi jų pačių šaknys. Gal todėl žiūrovą jie kerėjo ir dainos ir šokio nuoširdumu.“

Su paukščiais parskrido namo

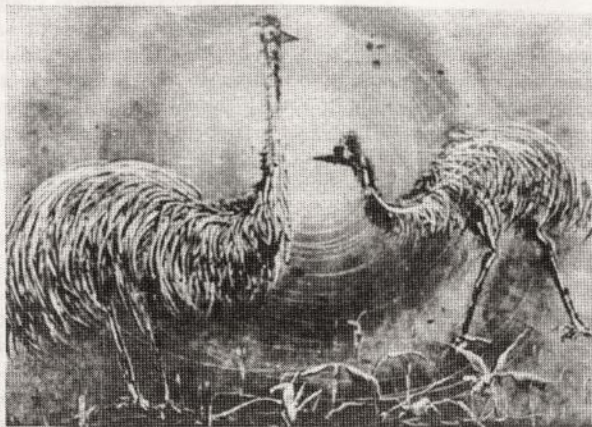
Genovaitė Kazokienė

(Tęsinys iš praeito "M.P." nr.)

Nuo 1960 m. Rato kūryba suklestėjo įvairiom formom ir spalvom. Grafikas, visą gyvenimą dirbęs asketiškoje juoda/balta skalėje, kad ir su įvairaus intensyvumo pilkais atspindžiais, spalvose atrado beribes galimybes. Susitikęs su abstraktaus meno banga, tuo metu užliejusia Sydnėjaus meno pasaulį, Ratas taip pat suabstraktėjo: ėmė laužyti liniją, dalinti paveikslą plotą į fragmentus, turtinti paviršiaus faktūrą, laisviau perteikti objektą. Tačiau atsirado nenumatyta kliūtis: ėmė silpti jėgos, sunku buvo valdyti kaltuką kietame medyje, reikėjo ieškoti lengviau apvaldomos medžiagos: lino leumo, gipso raizinių, metalo koлаžo. Tokie pakitimai, aišku, pakeitė ir jo kūrybos charakterį, jį sušvelnindami. Poezija, muzika ėmė vyrauti jo darbuose, pvz. „Sonata“, 1962, kurioje saulės nušviestoje erdvėje tarytum slenka pagrindinė melodija, apačioje pritariant žemam registriui. Visa sąranga išgauna judesio įspūdį, retas atvejais statiškoje Rato kūryboje. Įdomių rezultatų jis pasiekė ir faktūroje, pvz. „Fragmentai erdvėje“, 1965. Abstrakčios temos, kaip „Sušalusis saulė“, 1965, arba „Šiaurės ašigalis“, 1966, rodo menininką dėmesį skiriančią metafizinę problemom. Žaismingas abstraktus darbas laimėjo jam sidabro medalį „Australian Fashion Fabric Design Awards“ parodoje 1965. (Tarp kitko, visas keturias pirmąsias vietas laimėjo lietuviai dailininkai ir jų pergalė buvo atvėsta per Spaudos Balių).

Pagaliau Ratas atrado dar vieną naują medžiagą - stiklą. Nuo jo galima padaryti tik vieną atspaudą, monotipą, prieš-

gai medžio ar lino raiziniams, kurių galima atspausti visą šimtą, ir visi bus originalai. Nors stiklo technika nereikalauja jėgos, kaip medžio graviūros, bet ir tai su laiku vis sunkėjo, nes nuo maždaug 1967 m., dailininko jėgoms senkant, jis buvo nuolatineje gydytojų priežiūroje. Rato technika bet kokiose medžia-

"Du paukščiai", monotipas, 1972.

gose buvo preciziška, bet monotipuose ji tapo ypač subtili, efemeriška, kur spalvų atspalviai pereina vienas į kitą beveik nepastebimai, sukurdami lengvumą, harmonijos bei muzikinius poveikius. Šita technika yra gimininga tapybai, bet švelnesnė, jautresnė. Visoje lietuvių grafikos istorijoje tokia technika nežinoma ir Ratas yra inovatorius, savo paslaptį greičiausia pasiskolinęs iš japonų senos grafinio meno tradicijos.

Nuo 1970 m. dailininko tematikoje pradeda vyrauti tik du objektai: saulė ir paukštis. Tai yra nuostabi simbolinė jungtis tarp Lietuvos ir Australijos. Kiek man teko tyrinėti lietuvių dailininkų meną,

saulė yra pagrindinis objektas lietuvių gamtovaizdyje ar abstrakčiame mene. Australų mene saulės nėra, yra tik saulėti karščio varginami gamtovaizdžiai. Mano nuomone, nėra todėl, kad jie neturi tautosakos, jokių kosminių mitų, jiems saulė niekada nėra buvusi Saulė Motinė. O Rato atveju tikriausiai prisidėjo ir jaunystės prisiminimai, kada jis, dar prieš saulės tekėjimą, išeidavo tetervinų (kurtinių) medžioti. Medžioti jis pats

mos, bent jis nerodo savo nusivylimą bei nesėkmį. Gal todėl, kad turėjo mylinčią, jį remiančią ir jį vertinusią šeimą: žmona Regina ir duktė Ramona, abi balerinos, kurioms menas taip pat buvo prasmingas.

Vien tik gyvendamas Australijoje Ratas dalyvavo virš 30-tyje svarbių parodų, vietinių ir tarptautinių (JAV, Kanada, Naujoji Zelandija, Indonezija, Japonija, Anglija, Jugoslavija), dešimtyje solo parodų, iš kurių tris buvo surengusi dukra Ramona Amerikoje. Pirmoji pomirtinė paroda įvyko Vilniuje 1975 metais. Našlės pageidavimu man teko garbė nuvežti į Lietuvą 28 jo darbus. Draugai suieškojo pačius pirmuosius darbus, sėseris Marija Karosienė ir Evelina Račiūnienė pridėjo joms dovanotus - ir sudarė 49 darbai. Paroda įvyko Lietuvos dailės muziejaus rūmuose per daug nesiskelbiant. Buvo išleistas 18 puslapių gausiai iliustruotas katalogas su mano įžanga (aišku, jų „pataisyta“). Iškilmingame atidaryme dalyvavo to meto muziejaus direktorius Pranas Gudynas, kultūros ministras Lionginas Šepetys ir kiti, ypač rūpinęsi manimi (kas tas, kas anas, iš kur pažįsti?). Žmonės apie parodą (iš Australijos!) sužinojo vieni iš kitų, nors paskutinę parodos savaitę iškabinėjo plakatus ant stulpų, o pačiom paskutinėm dienom net pranešė per radiją.

Atsiveikimo paroda, galbūt paskutinė Australijoje, buvo suruošta dukters Ramonos Zakarevičienės Sydnėje, Lietuvių Namuose. Išstatyta 50 darbų, visi iš Australijos laikotarpio. Pakeliui į Lietuvą, rinkinys dar buvo išstatytas Čikagoje ir Niujorke. Apžiūredama ekspoziciją galvojau, kad Vaclovas Ratas būtų patenkintas savo pomirtine paroda prieš jo darbams, kaip ir jo paukščiams, išskrendant namo.

nemedžiojo, pasakojo jo žmona, bet tebejo papurusias tetervinų galvas tekančios saulės skritulyje, kurie tuo metu užsimerkę giedodavo iš visos jėgos, viską užmiršę ir praradę bet kokį saugumo jausmą. Rato kūryboje paukščiai arba suabstraktinti, arba prisiėmę emiu išvaizdą, mums sujungia tėvynę su išeivijos egzistencija. Kaip tam paukščiui, taip ir mums tėvynė šviečia kaip saulė ir jos šviesioje - visos mūsų giesmės ir darbai.

Ratas nepaliko menkų darbų, bet jo paukščiai yra jo kūrybos viršūnė, lietuvių grafikos pasididžiavimas.

Bendrai pažvelgus, Rato kūryboje, išskyrus kelis medžio raizinius, nėra dra-

Kokie pavojai gręšia Lietuvos Nepriklausomybei?

(Skaityta Canberroje Valstybės Dienos proga)

Algimantas Kabaila

Kristalinis kamuolys

Prieš kalbant apie tai, kokie pavojai gręšia Lietuvos Nepriklausomybei, reikia nors trumpai atsakyti į klausimą, ar išvis jai kokie nors pavojai gręšia.

Neperseniausiai Australijoje buvo paskelbtas rašinys (White paper), kurio pagrindinis teiginys buvo, kad Australijai negręšia joks pavojus numatomoje ateityje (no danger in the foreseeable future). Keistokai skamba pavojaus pavadinimas „numatomu“. Geras lietuviškas posakis sako, kad jei žinotumei kur griūsi, pagalvėlę pasidėtumei. Pavojus išvis sunku numatyti. Australijoje tereikia tik prisiminti, kad Indonezijoje nestabilumas atslinko praktiškai nenumatytas. Ir kas gali užtikrinti, kad ten ekonominė krizė nepasidarys dar dramatiškesnė ir kad 200 milijonų gyventojų turinti Indonezija nesukels tikrų saugumo rūpesčių Australijai?

Tad kristalinis kamuolys, kuriame matomi ateities įvykiai bei pavojai, yra gana miglotas ir sunkiai išskaitomas. Jei net Australijoje negalime atmesti galimybės, kad gali iškilti pavojai, tad tuo labiau neturėtume savęs įtikinėti, kad Lietuvos Nepriklausomybei negręšia kokie pavojai.

Kokie gali būti pavojai?

Prieš kalbant apie pavojų rūšis, norėčiau pasidalinti vienu kitu įspūdiu iš savo kelių savaičių viešnagės Lietuvoje. Išties noriu su jumis pasidalinti ne tik įspūdius iš Lietuvos, bet bendru vaizdu, kuris susidaro bendraujant su įvairiais Lietuvos žmonėmis, tiek Lietuvoje, tiek užsienyje.

Verta pastebėti, kad Lietuvos žmonės taip pat įvairūs, kaip ir bet kuri kita žmonių grupė. Tad jei viena dalis žmonių atrodo neigiamai, tai kita - teigiamai. Žinoma, neigiamybės labiau krenta į akį, tad natūralu daugiau apie jas ir kalbėti.

Labai gražiai apie kai kurių Lietuvos žmonių nuotaikas pasakė ponis Živilė (ji ne užsienio lietuvi, ji visad gyvena Lietuvoje). Lietuvos Atgimime dalyvavo visi, beveik be išimties. Bet kaip kuriems pritrūko valios lipiti į tą paskutinį laiptą ir nuoširdžiai priimti Lietuvos Nepriklausomybę su visais jos plusais ir minusais, su jos laisvėmis ir pareigomis. Jie, greičiausiai nesąmoningai, gina sovietinę sistemą ir jos neva geras ypatybės. Ir tai išsireiškia kažkokia užuomarštimi, kažkokia keista amnezija. Štai viena maloni moteris, lankydamasi Canberroje, užsispyrusiai teigė, kad Lietuvoje nebuvo jokių stygių. Tarytum lankydamiesi Lietuvoje dar 1989 metais mes kartu su giminėmis nestovėjome eilėje tam, kad gautume kokios tai skalbimo košės, nes tuomet muilo normalioje krautuvėje nebuvo galima nusipirkti. Sovietinis gyvenimas buvo keisčių keičiausias trūkumų, „deficitų“ pasaulis. Net Sovietų Sąjungos sostinėje Maskvoje, tais p. Algirdo Brazausko išgarbintais 1989 metais, prie pat Kremliaus, pats mačiau, kad žmonės stovėjo didžiulėse eilėse, nes kažkokioje krautuvėje buvo „išmetamos“ šlapios dešros. Na, o buvęs Lietuvos prezidentas teigė, kad užtruks dar 10 metų, kol Lietuva pasieks tokį ekonominį gerbūvį, koks buvo tais jo aukso metais.

Ta visų blogybių užmarštis kartais

pasiekia visiškai juokingas aukštybes. Vilniuje viena artima giminaitė pasikvietė mūs pamatyti „Pilėnų“ operą. Su malonumu klausėmės tos gana gerai iš plokštelių pažįstamos operos. Į ją kadaise buvo įkištas slaviškas, turbūt rusiškas herojus, kaip tais laikais buvo privalu daryti, kad meno kūrinys galėtų išvysti dienos šviesą ir nebūtų įvertintas kaip nacionalistinis ar drumsčiai sovietinės liaudies ramybę. To herojaus vardas buvo „Alioša Popovičius“, ir „Pilėnuose“ buvo arija apie jį su maždaug tokiais žodžiais: „joja Alioša Popovičius, joja jaunasis bogatyrus“. Man tos arijos žodžiai įstrigo atmintyje kaip tik dėl to naujadaro „bogatyrus“. Net reikėjo pasiteirauti rusų kalbą mokančiųjų, ką išties reiškia „bogatyr“.

Na, dabartinėje versijoje Alioša Popovičius yra pakeistas Rūteniu, o ta arija apie „jaunąjį bogatyrą“ išvis išimta iš operos. Manytumei, kad visai malonu pastebėti, kad svetimųjų primestos nereikalingos rusiškos priemonės buvo išvalytos iš tikrai lietuviškos patriotiškos operos. Bet anaipol ne taip! Giminaitė visai negalėjo prisiminti jokio rusiško herojaus „Pilėnuose“ ir per visą pertrauką kalbėjo tik apie tai, kad „Pilėnuose“ jokio Aliošos Popovičiaus išvis niekad nebuvo...

Tai gi, vieni neprisimena paprastų buitinių prekių bei reikmenų stygių, kiti turi visišką amneziją apie Lietuvos rusinimą. Ne bet kokį paprastą rusinimą, bet subtilų, įkišantį ką nors rusiško į kiekvieną didesnį meno kūrinį, vadovėlį, net į tokius „neutralius“ dalykus, kaip matematika. Tarytum daugiausiai matematikos teorijos išvystė kažkoks Petrovas ar kuris kitas

rusas.

Tie, kurie neprisimena tokių paprastų ir kasdieninių trūkumų bei spaudimo, yra visiškai nepajėgūs prisiminti bausių Lietuvos tragedijų - masinių trėmimų, žvėriško žiaurumo susidorojant su Lietuvos ginkluota rezistencija, partizanais. Tarytum jų lavonai niekad nebuvo tampomi po gyvenviečių turgavietes, nebuvo visai niekinami.

Neatsimenant praeities blogybių, pasidaro labai ryškūs dabarties trūkumai. Jų yra gausu dar tik tebeatsistatančioje jaunoje valstybėje, kurioje sovietinio galvojimo paveldas laikas nuo laiko išlenda. Tad lengva susidaryti įspūdį, kad daug Lietuvos žmonių yra tikri zurzos. Jei mes Australijoje kalbame apie „whingeing Poms“, tai tų viskuo besiskundžiančių žmonių aš kitaip negaliu pavadinti, kaip zurzomis. Ir kuo turtingesnis toks žmogus, tuo labiau skundžiasi! Štai, Artūras. Prieš porą metų pasistatė didelį mūrinį namą ant didelio sklypo. Namas dviaukštis, kieme keliems automobiliams garažas. Tiesa, namas dar nepilnai įrengtas. Tuo tarpu kaimynystėje, gretimame bloke dar gražesnis namas: kelių aukštų, su plaukymo baseinu, su atitinkamai aukšta metaline tvora ir atitinkamai dideliu piktų šunimi. Ypač skundėsi Artūro žmona: vai, kaip jie gražiai įsirengė, o pas mus dar namas neįrengtas, nors mes abu dirbame. Tiesą sakant, tame Kauno priemiestyje visus namus pritikty vadinti pilaitėmis, o ne namais. Na, čia užtai visi ir skundžiasi!

Lankėmės Švenčionyse pas buvusius tremtinius, politinius kalinius ir partizanus. Vida susirašinėjo su jų skyriumi, tad jie mus pasikvietė į Švenčionėlius, į jų Kulūros namus. Mus ten nuvežė nauji pažįstami. Beje, vežė labai gerai išlaikytame savo 10 metų senumo Audi 180 automobiliu.

(Tešinsys sekančiame numeryje)

Helmuto Bakaičio pastatymas "Atrėjaus genties prakeiktis"

Nuo liepos 2 iki 11 dienos „Nida“ teatre buvo vaidinama John Barton drama „Graikai“, kurią pastatė ir režisavo Helmutas Bakaitis. Kaip žinia, Bakaitis yra dabar vyriausias režisūros direktorius šitoje dramos institucijoje. Melbourne ir Sydnejaus lietuviams jis gerai pažįstamas kaip ilgametis kūrybingas dramų režisierius ir Penrith teatro direktorius.

John Barton drama yra dviejų skirtingų veiksmų su savotišku epilogu. Pirmame ir antrame veiksmo dramaturgas pasinaudojo senovės graikų tragedijų ištraukomis iš Euripido „Ifigenijos Aulidėje“, Eschilo „Agamemnono“, Sofoklio „Elektra“ ir Euripido „Oresto“. Dramaturgas gan mažai įnešė savo minčių į šių veiksmų fabulas, tad publika galėjo įsijausti į senovės graikų teatrą, o tai, be abejo, maloniai nuteikė tuos žiūrovus, kuriems šių klasikų tragedijos yra nėra svetimos. Įsijautimui daug padėjo jaunos aktorės, paskutiniųjų metų vaidybos klasės studentės „Nidos“ kursuose. Režisierius taip vykusiai rutuliojo intrigas, kad aktorės neeforsuodamos, tik moduliudamos balsą ir pabrėždamos savo rolės žodžius taupiais žestais, sugebėjo užakcentuoti ir išlaikyti aukštą tragizmo įtampą. Talentas, solidūs vaidybiniai pamatai, ypatingai geras scenos ploto apvaldymas, pavergė ne vieną žiūrovą.

Vyrų rolės šių dramų ištraukose yra lyg ir antraeilės. Jiems nėra daug galimy-

bių vaidybiškai „sužibėti“ ir atskleisti savo artistinius sugebėjimus. Jie nublanksta prieš aktore dar ir dėl to, kad neišnaudoja situacijų, kuriose jų vaidmuo gali būti reikšmingas. Iš vyrų rolių, geriausiai suvaidino prakeiktosios Atrėjaus genties karaliau Agamemnonas. Gaila tik, kad jo balso tembras kiek per aukštas šiam vaidmeniui. Tiesa, Ifigenija, Elektra ir Klitemnestra yra ypatingai „dosnios“ rolės. Jose sugebančios aktorės gali išreikšti įvairių subtilių niuansų ir „degančios“ aistros, neapykantos bei keršto jausmus. Jų amplita stebėtina: nuo jaunos, nekaltos ir žaismingos Ifigenijos, kuri džiaugsmo kupina atvyksta į tėvo Agamemnono kariuomenės stovyklą prie Egėjaus jūros krantų - iki jos sesers Elektra, jaučiančios patologišką kerštą motinai Klitemnestrai už jų tėvo nužudymą ir incesto jausmus broliui Orestui - ir pagaliau Klitemnestros, kuri operuoja plačia jausmų skale. Ji yra ir motina, negalinti atleisti savo vyrui karaliui Agamemnonui už dukters Ifigenijos paaukojimą deivei Artemidei, idant pastaroji atsiųstų palankius vėjus graikų kariuomenės flotilei plaukiančiai Trojon, ji ir mirtinai užgauta, neapykantos ir pagiežos kupina ir paniekinta žmona, vyro atsiųžtos meilužės Kasandros akivaizdoje.

Nors senovės tragedijų fabulose modernaus dramaturgo intervencija nėra žymi, užtai epilogas jau perdėm jo kūry-

bos savotiška „comedia buffa“, kuri perverčia ir sumenkina ankstesniuose veiksmuose išreikštas mintis ir jausmus. Senovės klasikiniame tragedijoje stiprus jausmai neišvengiamai veda prie katastrofos, tragedijos kulminacinio taško. Po to seka staigus veiksmo lūžis ir, pagal Aristotelį, žiūrovas išgyvena katarsį ir tuo pačiu tarsi apivalo sielą. Moderniaisiais laikais, matyt, vyrauja palankimas sumenkinti, pašietti stiprius ir ne taip jau girtinus jausmus. Tokia veiksmo priešprieša gal labiau priimtinesnė jaunimui.

Moterų kostiumai buvo vykusiai stilizuoti senovės graikų aparatai. Žavėjo choro aktorių plaukų gaubimas juodomis skaromis ir ilgomis permatomomis juodomis skraistėmis, kurios dalinai dengė skaidrių spalvų rūbus. Puiki šio choro - trijų vaidybiniai brandžių aktorių - vaidyba ir judesijų choreografija dar kartą patvirtino choro svarbą rutuliojant dramos eigą. Vertėtų taip pat pastebėti nepaprastą Ifigenijos grakštumą ir jos bei palydovių priešvestuvinį šokį, kuriame atsispindėjo šokėjų figūros dažnai aptinkamos graikų vazose ir urnose.

Vyrų aparatai, stilizuotos moderniškos kariškos mininės, simboliškai priminė šiuolaikinį militarizmą. Betgi, senovės ir modernaus aparatų priešprieša nepasiteisino šioje tragedijoje. Publika dėmesys ir nuotaika buvo per staigiai sutrikdomi, kai vienu aktorių aparatas perkeldavo į senovę, o kitų - į mūsų erą.

Muzikos palyda vietomis labai tinkamai įsipynė į fabulos eigą. Smuiko įtarpas buvo kiek netikėtas ir nesiderino prie

dekoracijų, ne tiek dėl pačios muzikos, kiek dėl smuiko garso. Scenovaizdis buvo kūrybingas ir stilizuotas. Tačiau pirmame veiksmo jis puikiai derinosi prie senovės tragedijų tematikos. Antro veiksmo dekoracijos: spygliuotų vielų užtvara, supanti Klitemnestros rūmus, sargybiniai ir netgi durų užraktai suponavo koncentracijos stovyklą. Jų įvaizdį publika nevienodai įvertino. Užtai milžiniška karūna, karaliaus rūmų simbolis, supinta iš įvairių gelžgalių, sausų medžio šakų ir šakelių ir pakelta iki lubų, dominavo scenovaizdį bei netiesiogiai priminė šios tragedijos svarbiausių veikėjų jausmų pinkles. Ji ir kitos dekoracijų detalės liudijo apie dekoratoriaus lankią vaizduotę.

Šviesų ir garsų efektai buvo įspūdingi. Nors kai crescendo garsai viršydavo aktorių balsus, publikai retkarčiais buvo kiek sunkoka sekti veiksmą scenoje. Antra vertus, garsų stiprumu norėta pabrėžti intrigos kulminacinių taškų svarbą.

Susumavus vaidinimą reikia pripažinti, kad režisierius Helmutis Bakaitis pavyko su 1998 metų paskutiniųjų kursų „Nidos“ teatro ir dramos institucijos studentais sėkmingai pastatyti ne lengvą veikalą. Dramos studentai turėjo puikią progą parodyti vaidybinis, šokio ir judesijų pasiekimus. O tai įrodo režisieriaus ir direktoriaus profesionalumą, artistinius sugebėjimus, kūrybingumą ir mokėjimą būsiamiems aktoriams įkvėpti „ad meliorem“ siekimą.

Isolda Poželaite - Davis A. M.

Paslaptingas kunigo dingimas

63 metų kunigas Ričardas Mikutavičius ir keliais milijonais JAV dolerių vertinama dailės kūrinių kolekcija dingio iš jo buto Kaune, Laisvės alėjos ir Vytauto prospekto kampiniame name, naktį iš birželio 30 į liepos 1 dieną.

Kol kas niekas nesikreipė į R. Mikutavičiaus gimines bei pažįstamus dėl išpirkos ar su kitokiais reikalavimais. Taip pat nėra duomenų, kad kunigas būtų kirtęs valstybės sieną.

Ričardas Mikutavičius - daugelio eseistinių, filosofinių, teologinių straipsnių, kelių poezijos knygų autorius. 1995 metais jis tapo teologijos daktaru.

1993 metais Ričardas Mikutavičius apdovanotas „Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 3-jojo laipsnio ordinu. Kelerius metus jis buvo pripažintas populiariausiu Kauno žmogumi. Jis yra Lietuvos rašytojų sąjungos narys.

„Lietuvos ryto“ šaltinių duomenimis, turima informacija leidžia daryti prielaidą, kad R. Mikutavičius dingio jį pažįnojusį žmonių iniciatyva. Todėl jis, kaip nusikaltimo liudininkas, gali būti nužudytas.

Meno vertybės

Meno ir antikvarinių vertybių specialistai teigia, kad R. Mikutavičiaus kolekcija, 1996 metais pristatyta albume, buvo viena vertingiausių Lietuvoje.

Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus direktorius menotyriminkas Osvaldas Daugelis teigia, kad vertingiausias iš albumo parodytų darbų yra XVIII amžiaus ant medžio tapytas Philip van Dyk paveikslas „Vyras su taure ranke“. Labai vertingu laikomas XVII amžiaus dailininko Jan Rutgers van Nieuvaelpaveikslas „Tobijas išgydo tėvo akis“, ant kurio yra autoriaus parašas. Prie vertingiausių darbų priskiriamas ir XVII amžiaus dailininko Vroom Cornelis Hendricksz tapybos ant medžio darbas „Laivai įlankoje“.

Iš taikomosios dailės kolekcijos menotyriminkas išskyrė kaip ypač vertingą XIX amžiaus Pietro Bernasconi iš marmuro nukaltą skulptūrą „Liūdesys“.

Pietro Bernasconi „Liūdesys“. Skulptūra iš kun. R. Mikutavičiaus rinkinio

Kiek iš viso meno kūrinių dingio, tiksliai pasakyti neįmanoma. Policija kunigo bute rado 51 tuščią paveikslų rėmą. Dalis drobių buvo išimtos tvarkingai, dalis - išpjautos. Liko tik keli paveikslai.

Dingo kelios skulptūros, du XIX amžiaus laikrodžiai, trišakiai kandelabrai, dekoratyvinių sidabro dirbinių, dėžutė, kurioje R. Mikutavičius laikė dokumentus bei naujausių išgytų paveikslų nuotraukas. Iš jo dienoraščio išplėsti keli vasario mėnesio ir paskutiniai lapai.

Kun. Ričardas Mikutavičius

Buto durų užraktai neišlaužti. Gali būti, kad raktai buvo pavogti ar pagaminti, arba svertimus žmones įsileido pats šeimininkas.

R. Mikutavičius ne kartą yra viešai pareiškęs dovanosias šį savo turtą Kauno miestui, bet juridiniais dokumentais šių pažadų neįteisino.

„Dar būdamas Babtuose R. Mikutavičius derėjosi: jeigu jam Kaune duotų butą, jis miestui padovanotų savo kolekciją, - sakė O. Daugelis. - Butą R. Mikutavičius Kaune gavo, kolekciją dovanoto simboliskai: tokias intencijas reikia patvirtinti konkrečiais dokumentais.“

Sielovada ir kolekcija

1958 metais baigęs Kauno kunigų seminariją ir įšventintas į kunigus, R. Mikutavičius pradėjo dirbti vikaru Kaune, Šv. Antano bažnyčioje.

Vėliau buvo Eržvilko, Kelmės bažnyčių vikaras, klebonavo Panevėžiuo, Žeimelio, Lauksodžio, Seredžiaus parapijose.

1970-1983 metais R. Mikutavičius buvo Tytuvėnų parapijos klebonas. Ten jis prisimenamas ir kaip daug padaręs restauruojant XVII amžiaus architektūros paminklą - bažnyčios ir vienuolyno kompleksą, ir kaip senosios dailės kūrinių kolekcininkas, pirkęs ir dovanai kaupęs meno vertybes Lietuvoje bei Rusijoje.

Pokario masinių represijų metais daugelis žmonių vertingesnius daiktus išslapstydavo pas pažįstamus, gimines. Tarp tų daiktų buvo ir dvaruose, klebonijose sukauptų meno kūrinių. Jais, kaip kalba šių apylinkių žmonės, R. Mikutavičius labai domėjosi. Žinių, kur gali būti išvežtųjų turto, kunigui sunėdavusios bažnytinės bendruomenės aktyvistės.

1983-1989 metais, būdamas jau žinomas kolekcininkas, R. Mikutavičius dirbo Babtų ir Panevėžiuo klebonu. 1989-1992 metais klebonaudamas Kauno Vytauto bažnyčioje, jis pasižymėjo didelės apimties restauravimo darbais. Keliant jį iš šios bažnyčios, vyko jo gerbėjų piketai.

Puošė Igulos bažnyčią

1992 metais paskirtas Kauno Arkanĝelo Mykolo (Igulos) bažnyčios klebonu, R. Mikutavičius ketverius metus, padedamas verslininkų (kai kurie jų yra ūvė arba įkalinti), naudodamas parapijiečių ir užsienio lietuvių aukotas pinigų, vykdė bažnyčios atstatymo darbus.

1996 metų vasarą Kauno kunigų tarybos nutarimu parapijos Igulos bažnyčia buvo grąžinta kariuomenės reikmėms. R. Mikutavičius tada ginčijo šį sprendimą: prarandama pelninga parapijos bažnyčia, nebebus galima tęsti jos restauravimo ir puošimo, nes tai brangiai kainuoja.

1997 metų vasario mėnesį R. Mikutavičius už nusižengimus bažnytinei teisei ir moralei buvo pažemintas iki Igulos bažnyčios vicerektoriaus pareigų. Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius laiškė

jam nurodė konkrečias piniginių dokumentų klastotes. Jos sudarė beveik 100 tūkst. litų.

Aktyviausi R. Mikutavičiaus gerbėjai ir verslo partneriai tada taip pat rengė akcijas, prašydami arkivyskupiją grąžinti buvusį rektorių. Šioje veikloje ypač aktyviai dalyvavo Ūkio partija. Prieš pastaruosius Seimo rinkimus R. Mikutavičius dalyvavo šios partijos reklamos kampanijoje.

1997-ųjų kovo mėnesį R. Mikutavičius buvo paskirtas kunigu rezidentu į Vilkaviškio vyskupijai priklausančią, tačiau Kaune esančią Šv. Kazimiero bažnyčią. Pastaruoju metu jis kunigavo miesto parakraštyje esančioje, bet taip pat Vilkaviškio vyskupijai priklausančioje, Lietuvos žemės ūkio universiteto koplyčioje.

Nuomonių šviesa ir šešėliai

Visuomenėje R. Mikutavičius turi daug ir gerbėjų, ir oponentų. Vieni jį laiko šviesiausiu žmogumi Lietuvoje, kiti smerkia jo polinkį į komercinę veiklą, kai kuriuos ryšius.

Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, komentuodamas R. Mikutavičiaus dingimą, „Lietuvos rytui“ sakė: „Kiekvienam kunigui linkėčiau rūpintis savo pašaukimu, Dievo reikalais ir kuotoliau bėgti nuo Mamonos, nuo medžia-

ginių turtų, kad ir kokia forma jie būtų išreikšti - namais, mašinomis ar meno kūrinių. Per daug dėmesio medžiaginiams dalykams prie gero niekada nepriveda“.

Sukrėstas žinios apie R. Mikutavičiaus dingimą, buvęs ilgametis Vilniaus arkikatedros klebonas monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas kalbėjo: „Turtine prasme, be abejo, mes skirtingi. Tai mums nė kiek netrukdo būti draugais - mūsų požiūriai į dvasios vertybes labai daug kur sutampa. Mes matėme tas pačias vertybines žvaigždes, tos pačios bedugnės mus gąsdino“.

Nusikaltimas dėl vertybių

Ne tik Kauną sukretusį įvykį tiriantys pareigūnai tvirtina, kad meno vertybių ir kunigo dingimas yra susiję, nusikaltimas kruopščiai suplanuotas dėl didelių pinigų.

Policija jau apklausė beveik visus žymiausias miesto kolekcininkus, kurių ratas yra nedidelis.

„Yra kai kurių siūlų, kurie gali atvesti ir iki galimų nusikaltimo organizatorių, tačiau apie juos dar anksti kalbėti“, - teigė vienas pareigūnų.

Iš naujo susidomėta sustabdytomis net prieš keletą metų išskeltomis baudžiamosiomis bylomis dėl meno vertybių vagysčių. („Lietuvos rytas“)

Vilniaus Katedros lobynas

Katedros lobio dalis

Prieš tryliką metų - 1985-ųjų kovo 27 dieną - restauruojant Vilniaus Katedrą, kuri tuomet buvo paversta į Paveikslų galeriją, buvo rastas lobynas - apie 270 brangakmeniais išpuoštų auksinių, sidabrinųjų taurių, monstrancijų, relikvijorių ir kitokių daiktų, kuriuos sukūrė garsiausi XVI - XIX amžiaus Europos auksakaliai.

Pasak Lietuvos dailės muziejaus direktoriaus Romualdo Budrio, ši kolekcija turi milžinišką meninę ir istorinę vertę. Jeigu šią kolekciją reikėtų kada nors vežti parodai už sienę, ją reiktų apdrausti keliais šimtais milijonų JAV dolerių. Lobis atspindi auksakalystės raidą Lietuvoje nuo Katedros įkūrimo laikų. Seniausias rinkinyje - gotikinis Švento Stanislovo relikvijorius, atsiųstas Katedros šventinimo proga.

Atidengiant saugyklą 1985 m. dalyvavo tik keturi istorinių vertybių žinovai. Lobio radėjai iš Katedros išėjo tik po paros, nes nedelsiant reikėjo kiekvieną radinį daiktą suregistruoti ir antspauduoti Taikomosios dailės muziejaus numeriais. Tačiau net įteisintus rastųjų meno kūrinių perdavimą Taikomosios dailės muziejui, buvo bijomasi, kad juos gali pasisavinti Maskva. Dėl šios priežasties nebuvo skelbiama jokia informacija apie šį radinį.

Apie šį meno lobyną nebuvo pranešta visuomenei ir Lietuvai atkūrus nepriklausomybę. Tada bijota šalyje siautė-

jančių sovietinių desantininkų.

Per 1991 metų sausio įvykių vertingiausi kolekcijos darbai net buvo perkelti iš Lietuvos dailės muziejaus saugyklos į kitą vietą, kuri buvo žinoma tik trims asmenims. Vėlesniais laikais apie lobyną irgi nebuvo kalbama, bijant, kad jo nesumanytų pavogti galingos nusikaltėlių gaujos.

Dabar jau atsirado galimybė Vilniaus Katedros meno lobyną parodyti visuomenei. Dar iki šių metų pabaigos Taikomosios dailės muziejuje tikimasi įrengti auksakalystės dirbinių kolekcijos parodą. Ji bus kruopščiai saugoma. Ketinama įrengti labai modernią signalizacijos sistemą, be to, salėje, kur bus laikomos šios vertybės, budės specialieji sargyba.

Tačiau šiuo metu yra iškilęs ginčas, kam šis nuostabus turtas priklausot. Vilniaus arkivyskupo Audrio Juozo Bačkio nuomone, dėl rinkinio likimo reikia tartis su Bažnyčia. Bet Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys sako, kad tuometinis Vilniaus arkivyskupas Julijonas Steponavičius į šią kolekciją nereiškė jokių pretenzijų, nes lobį gali apsaugoti tik valstybė.

Lobį paslapyje išlaikę keturi ekspertai (Romualdas Budrys, Napalys Kitkauskas, Juozas Stadiulaitis ir Stasys Čipkus) Valstybės dienos proga buvo apdovanoti DLK Gedimino ordinais.

Valdas Bartasevičius/M.P. inf. „Mūsų Pastogė“ Nr.29 1998.7.27 psl. 5

Plauko šviesūs debesys⁶ Tėvynės padangėje (6)

Bronius Žalys

(Tešinys iš praėjo "M.P." nr.)

Birželio 16-sios priešpiečiais, tryse - vaivuojaus Audrius, aš ir žmona, „Volks-wagenu“ išvykstame Biržų link. Mašina ryja kilometrą po kilometro, ir net nepamatome, kaip išlekiamo iš Kauno miesto ribų. Praliekiamo visą eilę mažesnių gyvenviečių. Štai ir Kėdainiai, kuriuos šiuo metu laiku galėtum pavadinti „agurkų miestu“ - kur tik nepažiūri, agurkų laukai, ežios, vagos. Jie auga šiltadaržiuose ir po pridengtais stogais. O būriai pardavėjų ir pirkėjų juos neša maišais ir maišeliais, į sunkvežimius, į automobilus. Sako, kad ši apskritis agurkias aprūpina visą Lietuvą ir dar parduoda Latvijai. Kiek ten tiesos, nežinau, bet taip kalba žmonės ir imponuojantys pardavėjų - pirkėjų skaičiai.

Stabtelime Dotnuoje, nes esame parašyti aplankyti vienuolį Tėvą Stanislovą, Sibiro tremtinį, žmonių labai geriamą ir laikomą beveik šventuoju. Tėvas, žvilgterėjęs į iš Sydnėjaus perduotas dovanėles, net šūktelėjo „Aukso lietus iškrito!..“, nes dabar jis galėsių vyksti ir sumokėti už taip bažnyčiai reikalingus dalykus!.. Jis klausinėjo mus apie Australiją ir jos lietuvius. Papasakojome jam apie juos ir auką įteikusių donorę... Ilgai neužtrukome, nes pro duris į jo kambarį jau kyšėjo galvas kiti lankytojai. Tad, apžiūrėję apdaužytą vienuolyno bažnyčią, Tėvo Stanislovo papuoštą senais bažnytiniais ir liaudies dirbiniais, dar pavaikščiujome po šventorių. Pati bažnyčia, smarkiai apdaužyta karo ir gal pokario metu, kol kas tikrai

nėra „graužolė“, bet, būdama Tėvo Stanislovo rankose, greičiausia atgaus savo primykštį grožį.

Ir vėl mūsų mašina skrenda per Lietuvos gyvenvietes ir miestelius. Praliekame pro Baisogalą, Šeduvą, peršokame Šuojos upelį, prazvimbiam pro porą neišardytų kolūkių fermų. Laukuose ganosi keliasdešimties galvių banda, matosi gyvenvietės. Prasukame pro Berčiūnus, peršokame per Nevėžį ir jau lekiamo Panevėžio gatvėmis. Kažkur, Pynavos apylinkėse, pietaujame „Beržynėliu“ pavadintame restoranelyje. Pietus užbaigiame kavos puoduku, o po to ir vėl į kelią. Kairėje lieka Pumpėnai, pravažiuojame pro Ystrą ir jos apylinkėse gražiai veikiančių komunalinių ūkų - ten viskas žalia, laukai dirbtai...

Pagaliam Pumpėnai, Pasvalys, Pabiržė ir Biržai - mūsų šios dienos tikslas. Juos pasiekiamo apie 15 val. Šiek tiek apsipirkę, skubame į svečius pas mano seserį, gyvenančią Naradavoje, kuri jau mūsų nekantriai laukia.

Trečiadienį, birželio 17 d., po pusryčių leidžiamės į Biržų rajono šiaurę lankyti vietų, kuriose augome - Užšilius, Daukniškių link. Kelias netolimas, pravažiuojame Drąšeikių kaimą, Užšilių šilą, štai ir Užšiliai. Čia anksčiau buvęs kolūkis, užsiėmęs gyvulių auginimu. Kaip buvę tarybiniai ūkiai, taip ir kolūkis dabar suardytas. Jei Užšiliai ir išaugo į didesnį kaimą, tai Daukniškių, Gerultiškio ir kiti aplinkiniai kaimai buvo nušluoti nuo žemės paviršiaus ir tik dabar pradeda po truputį atsigausti, bet buvusios prieškarinės energijos jie dar

neturi. Žmona lygumose bando surasti buvusį tėvų ūkį ar jo vietą. Apytikriai surandame, orientuodamiesi pagal sugriautą buvusį Dubros malūną. Kai prieš tris metus čia lankėmės, beveik visi laukai nebuvo dirbami. Dabar į tolius besidriekiančio buvusio kaimo lygumos, atrodo, jau visos dirbamos. Senųjų kaimo ūkinių pastatų nėra išlikę, išskyrus Dubros malūno griuvėsius, kiti pastatai, nors jų nedaug, pastatyti po karo.

Vykstame į Daukniškių kaimo kapinaites, įrengtas 1923 m. Čia palaidotieji beveik visi žmonos giminaičiai, šeimos nariai. Žmona bando uždegti žvakutes ant savo motinos, brolio kapo, bet to padaryti neleidžia šiandien pučias labai stiprus vėjas...

Pro Medeikius pasiekiamo Parovėjos kaimą. Dabar čia yra naftos perpumpavimo stotis, perpumpuojanti naftą į Karaliaučiaus (Kaliningrado) sritį. Trumpai stabtelime žmonos giminaičių namuose, o po to vėl sukame Biržų link, stabtelėdami Astravo dvare, kur apžiūrime žavią grafų Tiškevičių pilį, apsuptą didžiulio parko. O iš Astravo tik keli kilometrai iki Biržų, apsukant Širvenos (dirbtinio) ežero kampą.

Dieną užbaigiame aplankydami Biržų evangelikų reformatų bažnyčią, kurios vargonininkas šiek tiek papasakojo apie ją. Jis nusiskundė neseniai nuverstą nuo pastovo (prie buvusios stačiatikių cerkvės) ankstyvojo lietuvių poeto, evangeliko Stanislovo Dagilio statula, kuri dabar laikoma bažnyčios sandėlyje. Ateityje ją žadama pastatyti evangelikų reformatų bažnyčios artumoje.

Birželio 19 d., ketvirtadienis. Priešpiečiais apžiūrime netoli Biržų esantį Likėnų kurortą - gydyklą, šiandien švenčiančią 70 metų nuo jos įkūrimo. Čia su iš po žemių trykstančio įvairiais gy-

dančiais mineralais persotinto vandens pagalba gydomas kai kurios ligos. Pirmasis, suradęs ir aprašęs šią šaltinių gydymą reikšmę buvo Teodoras Grosus (1785 - 1822). Nuo 1938 m. šaltiniai imti plačiau naudoti gydymo reikalams. Šiandien Likėnų kurortą, pasipuošusį erdviomis patalpomis ir gražiuoju parku, lanko didelis skaičius negaluojančių žmonių.

Pasigėrėję ramuma dvelkiančiu parku ir jo aplinka, grįžome į Biržus, tęsdami susipažinimą su šiuo mielu jaunystės dienų miestu. Ir nors čia esame jau kelios dienos, bet dar ne viskas, kas kelia prisiminimus, apžiūrėta.

Aplankome Biržų Romos katalikų ir evangelikų reformatų bažnyčias. Jos abi mums sukelia daug prisiminimų. Katalikų bažnyčioje kadaise lankėmės beveik kas sekmadienį, o šalia jos esančioje parapijos salėje ir prie jos esančiame kieme žaisdavome kvadrata, mėtydavome ietį ir diską. Į namus (apie 12 km kelio) grįždavome tik pradėjus temti. Evangelikų reformatų bažnyčioje pamaldos vykdavo nuo 11 val., o katalikų - nuo 12 val. Daug draugų buvo evangelikai reformatai. Tad lankydavome abejas pamaldas, nors tai buvo griežtai draudžiama ir kunigų, ir tėvų. Dabar tai tik prisiminimai... Net ir dvasinė vyresnybė į tai žiūri atlaidžiau. O anais laikais tai buvo didelė nuodėmė.

Katalikų bažnyčios kieme palaidotas buvęs Suosto filijos bažnytelės klebonas - Juozas Laniauskas (1892.02.02 - 1976.12.25), nors jo antkapyje įrašyta, kad jis miręs kaip „altarista“. Tai jis mus mokė tikybos, paruošė pirmajai komunjai, o jam einant pažliugusiu rudens keliu pirmąkart pamačiau, kad po sutana kunigai dėvi kelnes...

(Tešinys sekančiame "M.P." nr.)

Sportinėse aukštybėse Lietuvoje

Antanas Laukaitis

Atvykau į Lietuvą truputį anksčiau negu visi kiti mūsų sportininkai, šokėjai ir choristai. Teko dalyvauti keliuose Organizacinio komiteto posėdžiuose, kalbėti radijo ir TV laidose ir daug pasakoti vietinėje spaudoje apie mūsų gyvenimą.

Vieni iš pirmųjų šventės dalyvių į Vilnių atskrido mūsų sportininkai. Oro uoste jau laukė visa Lietuvos sportinė ir olimpinė vadovybė. Televizijos kameros laukė pasirodant australiečių. O gėlių, gėlių... Tik Lietuvoje tiek jų gali būti. Visi, nors truputį ir nuvargę, atrodė žvaliai, pasipuošę naujais žaliais apdarais, su Lietuvos ir Australijos vėliavomis, mažu Australijos žemyno žemėlapiu ir užrašu „VI Pasaulio lietuvių sporto žaidynės Kaunas 1998“ ant krūtinės. Visai grupei išėjus kartu, televizijos kameros pradėjo filmuoti, foto aparatai fotografuoti ir tuoj pat spaudos ir radijo žmonės kalbėjosi su vadovais ir atskirais sportininkais, ypatingai su mūsų šauniais atrodančiomis merginomis. Po gero pusvalandžio visi dalyviai specialiu autobusu buvo nuvežti į Lietuvos Sporto departamentą, kur kiekvienas iš jų gavo savo kredencialus, dovanas ir nurodymus. Neturintieji savo giminių buvo nuvežti į Kauną, kur ir gyveno iki šventės atidarymo.

II Tautinė olimpiada

Šioje Tautinėje olimpiadoje Australijos lietuviai nedalyvavo, nes tai buvo

pačių geriausių Lietuvos ir užsienio sportininkų varžybos. Jeigu Australijoje nebūtų pats mokslo metų vidurys, tai tikrai ir mes keliose sporto šakose būtume galėję dalyvauti. Šios olimpiados pagrindas buvo lengvoji atletika, nors ją pradėjo Trakuose baidarių ir kanojų irklavimo varžybos. Lengvoji atletika vyko naujai atstatytame tarptautinio masto Dariaus ir Girėno sporto stadione Kaune. Be pačių geriausių Lietuvos atletų, gražius laimėjimus bėgime pasiekė dvynukai broliai Jonas ir Tomas Motiejūnai iš

Dvyniai iš JAV (University of Georgia at Atlanta) Jonas ir Tomas Motiejūnai, tarptautinio lygio bėgikai, ne kartą rekordininkai JAV - ose, ypač 400 m. atstume.

Clevelando, vienas iš pajėgiausių pasaulyje ietininkų Amerikos lietuvis Tomas Pukštys, penkis kartus laimėjęs Amerikos varžybas, ir keli kiti.

Pagrindinis II - sios Olimpiados tikslas buvo pasiruošimas ir išbandymas

savo pajėgumo prieš ateinančią 2000 - ūjų metų olimpiadą Sydnėjuje.

Atidarymo metu vyko ir sporto veteranų forumas, kurio metu buvo apdovanoti labiausiai nusipelnę šalies sportui žmonės ir I-sios Tautinės olimpiados dalyviai. Organizacinio komiteto vadovas Seimo vicepirmininkas A. Vidžiūnas prašė šiuos veteranus ir toliau aktyviai reikštis šiandieniniuose sporto klausimuose.

Po šio forumo visi veteranai padėjo gėlių prie netoliese Sporto muziejaus, kur vyko šis forumas, esančio Maironio paminklo ir po to nuėjo pasveikinti kardinolą V. Sladkevičių jo rezidencijoje. Įdomu buvo išgirsti, kad ir kardinolas buvo I-osios Tautinės olimpiados dalyvis. Be visų kitų sveikinusį kardinolą, pasveikinau jį ir aš Australijos lietuvių ir sportininkų vardu. Padėkojęs, jis prašė perduoti geriausių linkėjimus Australijos lietuviams. Kardinolas savo padėkos kalboje nuoširdžiai dėkodamas visiems, labai apsidžiaugė, kad ir jis nebuvo pamirštas. Susijaudinęs jis net apsvėrkė.

Oficialus olimpiados ir šventės atidarymas

Oficialus šių švenčių atidarymas prasidėjo pamaldomis Kauno Arkikatedroje, kurias laikė Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius, kartu pašventindamas II LTO ir VI PLSŽ vėliavas. Po pamaldų oficialūs švenčių vadovai ir kviestiniai svečiai buvo priimti Kauno mero H. Tamulio rotušės rūmuose, dalyvavo specialiai paruoš-

Barcelonos olimpinis čempionas Roman Ubartas uždegė Olimpiados ir Žaidynių ugnį.

tuose pietuose, forume ir 18 val. pradėjo rinktis Muzikinio teatro sodelyje, iš kurio pajudėjo kilometrė visų dalyvių eiseną, kiekvienos valstybės sportininkams nešant savo vėliavą. Australijos vėliavą garbingai nešė žinomas Melbourne "Varpo" sportininkas V. Levickis, priekyje einant tautiniais rūbais apsirengusieji dviems berniukams ir dviem mergaitėms su užrašu "Australija". Eisenos priekyje buvo nešama Lietuvos vėliava, kurią nešė pasaulinis rekordininkas disko metikas V. Alekna, po jo olimpinę vėliavą nešė olimpiniai rekordininkai D. Pozniakas, A. Rupšienė ir L. Kaciūšytė.

Visa eiseną, lydima orkestrų groja-

Nukelta į 7 psl.

† Mūsų mirusieji †

A. † A. Valerija Rimeikaitė - Songailienė

Šių metų balandžio mėn. Melbourne, South Oakleigh, privačiuose Oakmoor slaugos namuose mirė Valerija Rimeikaitė - Songailienė.

Velionė gimė 1925 metais Lietuvoje. Anglijoje ištėkėjo už Vaclovo Songailos. Australijon atvyko 1967 m. Gyveno Claytone. Po paralyžiaus - insulto išgyveno dar penkerius metus su maitinimo, judesio, komunikavimo negaliojimis. Buvo Socialinės Globos Moterų D - jos akiratyje, ypač Meilutės Eimutienės lankoma.

Soc. Gl. Moterų D-jos Valdyba

A. † A. Janina Mockutė - Šaulienė

1931.9.11 - 1998.6.27

„Angele mano, iš Dievo malonės,
Globoki, saugok šioje kelionėje,
Parvesk laimingai į Tėvų šalį,
O kai numirsiu - pas Visagalį, Amen.“

Kun. Petras Butkus, Sydney

Velionė Janina (Joana) Mockutė gimė religingoje šeimoje ir gražią vaikystę praleido Plungės mieste. Turėjo gerą atmintį, todėl dažnai buvo kviečiama deklamuoti ilgus eilėraščius mokyklos koncertuose. Turėdama gražų balsą, velionė Janina tikėjosi studijuoti dainavimą, bet Antrasis pasaulinis karas šiuos planus suardė.

1944 metais artėjant bolševikų frontui, velionė su šeima išvyko iš Lietuvos ir apsigyveno Vokietijoje, lietuvių DP stovykloje Rothenburg an der Tauber. Tik tėvelis Stasys buvo šaulys ir žuvo kariaudamas. Lietuvių stovykloje Janinai gerai sekėsi studijos, ypač anglų kalba. Ji buvo aktyvi skautė, tautinių šokių šokėja ir dainavo teatro pasirodymuose. Po karo, 1949 metais, atvyko į Sydnejų ir trumpam buvo apgyvendinta Bathurst stovykloje. Pirmuosius du metus dirbo auklėtoja (nanny) Melbourne priemiestyje Caulfield. Čia anglų šeimos vaikai pamilo Janinos dainuotą dainą „Oh what a beautiful morning“, o australės moterys grožėjosi jos europietiškais rankdarbiais. Neužilgo Janiną įsijungė į Melbourne lietuvių chorą, dirguojamą Alberto Čelnos, o kartą solo dainavo Melbourne radijo laidoje. 1953 m. ištėkėjo už Prano Šaulio ir susilaukė keturių vaikų: Birutės, Rimanto, Arūno ir Rasos. Vaikus ji auklėjo lietuviškai ir ragino įsijungti į lietuvišką veiklą. Velionė mėgo keliauti ir 1992 metais su vyru pirmą kartą aplankė Lie-

Janina Mockutė - Šaulienė

tuva. Janina mėgo gamtą, muziką, sekė lietuvišką spaudą, dažnai lankė lietuviškas pamaldas ir renginius Melbourne Lietuvių Klube.

Vėžio ligos išvarginta, Janina mirė birželio 27 d. Liepos 1 d. Šv. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje rožančių ir laidotuvių gedulingas mišias pravedė kun. dr. Pr. Dauknyš. Mišių metu giedojo velionės mėgiamas Melbourne Liet. Parapijos choras, vargonuojant Ritai Mačiulaitienei. Velionė palaidota Fawcner Northern Memorial Park kapinėse. Atsisveikinimo žodį tarė V. Bosikis.

Brangi žmonele, mamyte, babūne ir uošviene, Dievo globoje ilsėkis ramybėje po eukalptu. Dabar grįžti namo pas savo tėvelius, senelį, brolių, o mes gyvi vis prisiminsime Tavo gražią šypseną...

Tavo mylimi vyras Pranas, vaikai, žentas ir anūakai.

Birutė Kymantienė

A. † A. Vidui Pauliukoniui

mirus, mielai poniai Pauliukonienei, sesutei Irenai, jo žmonai ir visai šeimai reiškia gilią užuojautą ir kartu liūdi

V. ir J. Mickai

A. † A. Vidui Pauliukoniui

mirus, reiškiamo gilią užuojautą p. A. Pauliukonienei, jos dukrai Irenai ir visai šeimai.

Onutė ir Algis Kapočiai

Atkelta iš 6 psl.

mų lietuviškų maršų, ateina ir išsirikiuoja prie Nežinomo kareivio kapo Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Atvyksta LR Prezidentas Valdas Adamkus, Seimo pirmininkas V. Landsbergis, Organizacinis komitetas ir kiti garbės nariai. Prie Nežinomo kareivio kapo stovi garbės sargyba, šonuose mergaitės tautiniais drabužiais ir po 4 iš kiekvienos sporto delegacijos nuneša gėles prie Nežinomo kareivio kapo ir Laisvės paminklo. Pasigirsta choro dainuojama „Lietuviais esame mes gimę“. Po to mero H. Tamulio kal-

ba ir I-osios Tautinės olimpiados 4-rių medalių laimėtojos D. V. Vitartaitės kalba, paprašant tylos minute pagerbti žuvusius už Lietuvos laisvę. Choras gieda "Marija, Marija". Po to kalba V. Landsbergis. Choras gieda "Kur bėga Šešupė", veteranai padeda gėles, į vidų ateina 22 tautiniai rūbais apsirengę šokėjai, nešdami ugnies fakelus, ir po jų atnešamos Katedroje pašventintos vėliavos. Ją Respublikos Prezidentas V. Adamkus perduoda: olimpiniam - olimpiniam čempionui V. Kidykui ir švenčių - Kanados, kur vyko I-oji šventė, atstovui. (Tęsinys sekanciam "M.P." nr.)

Padėka

Mūsų brangiam vyrui, tėveliui, seneliui ir proseneliui

A. † A. Vincui K. Vilkaičiui

mirus, dėkojame visiems pažįstamiems, "Paguodai", draugams, kurie taip gausiai susirinko.

Dėkojame už gėles, užuojautas žodžiu, telefonu ir už korteles. Dėkoju savo pusseserės Elzės šeimai, ypatingai jos dukrelei Elenutei. Dėkoju vaikaičiui Jonui už užuojautas ir gražų vainiką iš Anglijos, Vinco sesutei Audangei, jos vaikams ir pusseserėms Lietuvoje.

Daugiausiai dėkoju savo sūnui Norbertui ir jo mergaitei Nitai, be kurių aš būčiau pražuvęs.

Pasiliecame liūdesyje.

Žmona Marytė ir sūnus Norbertas Vilkaičiai

Padėka

Mylimam vyrui, tėvui ir seneliui

a.a. Vincui Kondrackui

mirus, nuoširdžiai dėkojame kun. Norman Grady už gedulingas mišias bažnyčioje, maldas kapuose, Gyvojo rožinio būreliui už sukalbėtas maldas ir giesmes bažnyčioje, visiems draugams, giminėms ir pažįstamiems už moralinę paramą, dalyvavimą laidotuvėse, pareikštą užuojautą žodžiu, laiškais ir gėlėmis.

Bronė, Romas, Janina, Irena ir Regina su šeimomis

Vietoj Gėlių

A. † A. Vido Pauliukonio atminimui

vietoje gėlių "Mūsų Pastogei" aukojame 20 dolerių.

Ridikų šeima

Vietoj Gėlių

Pagerbdama

A. † A. Vidą Pauliukonį,

vietoje gėlių "Mūsų Pastogei" aukojau 30 dolerių.

Bronė Ropienė

Vietoj Gėlių

Pagerbdama

A. † A. Vidą Pauliukonį,

vietoje gėlių "Mūsų Pastogei" aukojau 20 dolerių.

K. Seitnickienė

A. † A. Vidui Pauliukoniui

mirus, nuoširdžiai užjaučiame jo mamą Anelę, žmoną Annetę, dukrą Rebecca, seserį Ireną su šeimomis, ir drauge liūdime.

Z. ir P. Andriukaičiai

A. † A. Vidui Pauliukoniui

pasitraukus amžinybėn, bekraščio sielvarto valandoje jo motiną Anelę Pauliukoniene, žmoną Annetę, dukrą Rebecca, seserį Ireną, gimines ir artimuosius giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

Salomėja Grybienė ir šeima

A. † A. Vidui Pauliukoniui

mirus, reiškiau gilią užuojautą mamai Anelei, seseriai Irenai, žmonai ir visai šeimai.

Izabelė Daniškevičienė

A. † A. Vidui Pauliukoniui

mirus, nuoširdžiai užjaučiu jo motiną Anelę Pauliukoniene, seserį, šeimą ir artimuosius.

Jonas Zinkus

A. † A. Janei Šėkienei

mirus, gilią užuojautą reiškiamo dukrai Eimutienei, sūnui ir jų šeimoms.

Vietoj Gėlių

Vietoje gėlių "Mūsų Pastogei" aukojame 20 dolerių.

Jadvyga ir Vaclovas Rekešiai

XI Tautinių Šokių Šventė

Vienuoliktoji išeivijoje rengiama Lietuvos Tautinių Šokių Šventė (XI LTŠŠ) įvyks 2000 metų birželio 30 – liepos 2 dienomis Toronte. Š. m. pavasarį organizaciniam komitetui vadovauti Kanados Lietuvos Bendruomenės Krašto Valdyba paskyrė Vincą Piečaitį ir Ramunę Jonaitienę. Vyriausiais menų vadovais paskirti Rita ir Juozas Karasiejai. Sudarytas šventės rengimo komitetas.

Jaunimo susipažinimo vakaras įvyks penktadienį, birželio 30 dieną, repetijos, vadovų pagerbimas ir jaunimo šokiai – šeštadienį, liepos 1 dieną. Mišios, šventė – koncertas ir pokylis įvyks sekmadienį, liepos 2 dieną. Patalpos šiems renginiams jau numatytos Toronte ir Mississaugoje, Ontario.

Dėl platesnės informacijos kreiptis:

Lithuanian Folk Dance Festival - 2000, 1011 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8, tel. 416 533-3292, fax 416 533-2282

LIETUVIŲ GRĮŽIMO Į TĖVYNĘ INFORMACIJOS CENTRAS

Gedimino pr. 24, Vilnius 2600, Tel.:(370 2) 313 623, Fax.:(370 2) 313 624, El. paštas: info@lgitic.lt

Dėkoja rėmėjams

Sydnejaus Lietuvos Katalikų Kultūros Draugijos pirmininkas Albinas Giniūnas gavo padėkos laišką iš dr. Arvydo Šeškevičiaus, kuriame pranešama, jog jau atkeliavo siuntiniai, skirti Vilnijos lietuvių mokykloms. Laišką perspausdiname dabartinių ir ateities rėmėjų dėmesiui:

„Štai prieš kelias dienas gavau nuo Jūsų 5 siuntinius. Viskas yra tvarkoje. Radau knygas, batus ir drabužius: suaugusiems ir vaikams. Labai labai Jums ačiū. Mes rugsėjo mėnesį vešime į Vilnijos krašto lietuvių mokyklą. Ten drabužiai ir batai reikalingi. Lenkų mokyklos gauna siuntinius iš Varšuvos, tai tarp gyventojų vyksta lyg varžybos kas daugiau atsiunčia: lenkai ar lietuviai? Žinote, kaime viską labai greitai sužino. Jūsų siuntinius vešime rugsėjo mėnesį, nes dabar dar mokiniais ir mokytojams atostogos.

Kaip tik siuntinius gavau per šventes - Valstybės dieną, Mindaugo karūnavimo dieną. Kartu buvo ir Šokių, ir Dainų dienos visų pasaulio lietuvių. Labai buvo įspūdinga, labai daug sulaukėme svečių iš Šiaurės Amerikos, Pietų Amerikos, Australijos, Vokietijos, Anglijos ir kitur. Buvau Australijos lietuvių koncerte Kaune. Plojome, kad net delnus skaudėjo. Buvo daug dainų, džiaugsmo ašarų. Tikrai nuostabios dienos. Ir oras ne toks labai blogas.

Jums ir Jūsų draugijos nariams geriausi linkėjimai ir padėkos.

Arvydas Šeškevičius,
Ašigalio 33 - 50, 3034, Kaunas, Lithuania

Ko ieško migrantai?

Tranzitinė migracija Vidurio ir Rytų Europos šalyse tapo dažnu reiškiniu. Ne išimtis čia ir Lietuva. Žlugus Sovietų Sąjungai, susidarė idealios sąlygos nelegaliems migrantams pasiekti Vakarų Europą. Imigrantams vis sunkiau gauti legalų leidimą gyventi Vakarų šalyse, todėl jiems tenka griebtis neteisėtų imigracijos formų. Neteisėta tranzitinė migracija per Lietuvą - vienas iš būdų jiems realizuoti savo ketinimus.

Pirmieji migrantai Lietuvoje buvo užregistruoti dar 1992 metais. Kasmet jų srautas nuolat didėja. Lietuva jiems tėra tik tarpinė stotelė trokštamų Vakarų link. 1997 m. Lietuvoje buvo sulaukyti net 1382 nelegalūs migrantai. Net 92% jų sudarė Šri Lankos, Kinijos, Pakistano, Bangladešo, Afganistano ir Indijos piliečiai. Tam įtakos turi silpna sienų kontrolė ir išplitęs vedlių verslas.

Tarp migrantų daugiausia yra jaunų subrendusių vyrų, turinčių gana aukštą išsilavinimą ir mokančių užsienio kalbas. Tik penktadalį tranzitinių migrantų sudaro žemiausiai visuomenės klasei priklausantys piliečiai.

Tranzitiniai migrantai ieško saugios valstybės savo gyvybei ir asmeninei laisvei. Taip elgiasi tiek pabėgėliai, tiek ekonominiai migrantai. Kaip parodė Filosofijos ir sociologijos instituto atliktas tyrimas „Nelegalių migrantų tranzitas per Lietuvą“, asmenys, jau bandę prašyti prieglobsčio ankstesnėse tranzito šalyse, nesudaro nė dešimtadalio visų nelegalių migrantų. Vadinasi, didžioji nelegalių migrantų srauto dalis stengiasi parduoti savo nelaimę už pačią didžiausią kainą ir pakliūti į ekonominio požiūriu išsivysčiusią šalį. Nustatyta, jog įvairūs nusilpteliai, teroristai ir ekstremistai sudaro

iki 5% visų tranzitinių migrantų.

Atliktas tyrimas parodė, kad net 60% apklaustųjų migrantų nori pasiekti Vokietiją, 15.2% - JAV, 6.3% veržiasi į Skandinavijos šalis. 12.5% migrantų ieško prieglobsčio ir gerų gyvenimo sąlygų, bet turi ribotą supratimą apie tą šalį, kuri galėtų jiems tai suteikti. Beje, didžioji dalis nelegalių migrantų nėra bandę prašyti prieglobsčio atsilikusių šalyse - tokio gyvenimo skonį jie jau žino.

Net keturi penktadaliai nelegalių migrantų naudojami kontrabandininkų (vedlių) paslaugomis. Šis verslas yra įgijęs tarptautinį pobūdį ir klesti net ekonominiu požiūriu išsivysčiusiose šalyse. Vidutiniškai tranzitiniai migrantai kontrabandininkams moka po 4000 JAV dolerių. Apie 35% šios sumos sudaro nuosavos migrantų lėšos, dar po tiek pat - pasiskolinti ir surinkti iš giminių pinigai.

Nelegalių migrantų srautą skatina ir pasyvūs tranzito šalių veiksmas bei migrantų dangstymasis tarptautiniais migraciją reglamentuojančiais dokumentais. Iš 192 migrantų, prašiusių suteikti jiems pabėgėlio statusą Lietuvoje, praėjusiais metais toks statusas buvo suteiktas tik 5 asmenims. O praėjusių metų pabaigoje daugiau kaip 600 migrantų patekusių į Lietuvą, sutiko grįžti į savo gimtąją šalį, dar apie 200 buvo išskraidinti į savo tėvynę šių metų pradžioje. Net 565 užsieniečiai, pažeidę užsieniečių atvykimo į Lietuvą, buvimo joje ir vykimo per ją taisykles, 1997 m. buvo įpareigoti išvykti iš mūsų šalies patys.

Viena aišku: pirmiausia reikia rūpintis savo valstybės sienų apsauga, o ne ieškoti lėšų nelegaliems migrantams deportuoti.

Dr. Antanas Petrauskas

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 East Terrace, BANKSTOWN,
Tel. 9708 1414, faksas (02) 9790 3233

Korespondencija, adresuojama Lietuvių Klubui Bankstowne,

nuo šiol turi būti:

Lithuanian Club Limited, P.O. Box
205, Bankstown, NSW 1885

Ketvirtadienio vakarais Lietuvos Klube vyksta biliardo (POOL) varžybos. Kiekvieno vakaro laimėtojams bus įteikta dovana.

Adelaidė: dėmesio! Visas organizacijas ir pavienius asmenis prašome įsidėmėti, jog ALB Adelaidės Apylinkės Valdybos š. m. rugsėjo 13 d. numatytas susirinkimas, atstovų rinkimai į ALB Tarybą, yra nukeltas į š. m. rugsėjo 20 d. ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

Pranešimas. Pranešame Melb. Liet. Klubo nariams, kad šiais metais valdybos kadenciją baigia šie Klubo valdybos nariai: Vladas Bosikis, Zigmantas Augaitis ir a. a. Benas Beržanskas, todėl prašome siūlyti kandidatus sekančiai 1998 - 2000 metų valdybai.

Kandidatų siūlymo formas galima gauti pas baro vedėją ir valdybos narius. Užpildytas formas grąžinti Klubo valdybai iki liepos 31 d.

Taip pat pranešame, kad yra nemažas skaičius narių, nesusimokėjusių nario mokesčio net už kelerius metus, todėl prašome šių pareigą nedelsiant atlikti. Asmenims, nesusimokėjusiems nario mokesčio už 2 metus, balsavimo kortelės nebus siunčiamos.

Melb. Liet. Klubo Valdyba

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS †Funerals of Distinction†

17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N.S.W.
Tel. 9724 5408. Veikia 24 valandas per parą.

REMKITE

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA,

nes jo tikslas yra: skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinės apraiškas. Fondą stiprinsime ir jį ugdydysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.

44 - 50 Errol Street, North Melbourne, Vic. 3051

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:

P.O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051

Australijos Lietuvių Fondo Valdyba

Šį "Mūsų Pastogės" numerį redagavo Dalia Donielienė

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.

Leidėjas Lietuvos Bendruomenės Spaudos Sąjunga

Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 1885

Redaktorius Bronius Zalus. *** Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 9790 2319

Faksas (02) 9790 3233

Redakcija rašinius taisto ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negražinami ir nesaugomi.

Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Prenumerata metams \$ 50 Užsienyje paprastu paštu \$ 65 N. Zelandijoje oro paštu \$ 80

Užsienyje oro paštu \$ 110